

NWSA-Sports Sciences
ISSN: 1306-3111/1308-7266
NWSA ID: 2014.9.2.2B0098

Status : Original Study
Received: September 2013
Accepted: April 2014

E-Journal of New World Sciences Academy

Emre Dilbaz

Kocaeli University, emre_dilbaz@hotmail.com, Kocaeli-Turkey

Elif Karagün

Kocaeli University, elif.karagun@gmail.com, Kocaeli-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.2.2B0098>

**MÜSABAKALARDA SEYİRCİ OLMAYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER İLE TAKIMLA
ÖZDEŞLEŞME DÜZEYİ: KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin takımla özdeşleşme düzeyi ile müsabakalara seyirci olarak katılımını etkileyen faktörler arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma grubunu 77 erkek, 38 kız toplam 115 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerine "Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği" ile "Seyirci Katılım Kararı Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 21.0 paket programı kullanılarak tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin yanında korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; üniversite öğrencilerinin takımla özdeşleşme düzeyi ile müsabakalara seyirci olarak katılım kararını etkileyen "Rakip Takım" arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ile takım özdeşleşme düzeyi arasında pozitif yönde, Rakip Takım, Taraftarı Olunan Takım, Maçın Cazibesi arasında da negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özdeşleşme, Müsabakaya Katılım Kararı, Seyirci, üniversite öğrencisi, Spor Taraftarı

**ASSESSMENT OF THE FACTORS THAT AFFECT THE DECISION BEING SPECTATOR IN
ATTENDING SPORT GAMES AND THE LEVEL OF TEAM LOYALTY: A STUDY ON
KOCAELI UNIVERSITY'S STUDENTS**

ABSTRACT

The aim of this research is to investigate the relationship between team loyalty of university students and the factors that affect their participation in competitions as a spectator. The participants were 77 male and 38 female; totally 115 university students. Sport Spectator Identification Scale (SSIS) and Spectator Attendance Decision Scale (SADS) were applied to participants. SPSS 21.0 was used for the correlation analyses and definitive statistical methods. According to results of analyses, there was negative relationship between team loyalty of university students and the effect of competitor team to participate in competitions as spectator. There was positive relationship between gender and team loyalty and there was also negative relationship with competitor team, supporter and the attraction of the game.

Keywords: Identification, Team Loyalty Decision in Attending Sport Games, Spectator, University Students, Sports Fan

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Literatür bilgiler incelendiğinde günümüz çağdaş toplumlarında, serbest zaman endüstrisi içerisinde önemli bir yer tutan spor kavramı, toplumlar üzerindeki etkilerini her geçen gün arttıran toplumsal bir olgu olarak görülmüştür. Bu olgunun özellikle, seyirciler, aktif spor yapan bireyler, sponsorlar gibi unsurlardan oluştuğu; spor endüstrisini temel aldığı ve spor tüketicileri içerisinde seyircilerin ayrı bir öneme sahip olduğu ifade edilmiştir [1].

Spor tüketicisi olarak ifade edilen seyirci; bir spor müsabakasında karşılaşmayı izleyen, önceden organize edilmemiş, spor müsabakalarının yapıldığı yerde bulunarak, olayı gören ve aynı tepkiyi gösteren kişi olarak tanımlanmıştır [2 ve 3]. Seyirci ve taraftar kavramları çoğu zaman karıştırılrsa da, bir sporcu ya da takımla ilgilenen, onları izleyen bireyler taraftar; bir spor olayını o anda izleyen ya da dinleyenler ise seyirci şeklinde tanımlanmış ve bu iki kavramın da birbirinden farklı olduğundan söz edilmiştir [4].

Özellikle erkek egemen ortamlarda, futbol maçı izlemeyen veya yorumda bulunmayan kişilerin toplum dışı kalabildikleri; hatta, sosyal bir norm haline gelen taraftarlığın, yaptırım gücüyle kişinin toplumdan soyutlanmasına sebep olabildiği belirtilmiştir [3]. Günümüzde seyirci davranışları ve kişilik özelliklerinin bir merak konusu haline geldiği, literatür incelemelerinden görülmüştür. Yapılan bir çalışmada Ailede spor yapan fertlerin olmasının spor seyircisi olma durumunu etkilediğini, önceden sporla uğraşmanın, spora aktif olarak katılımı ve spordaki başarı düzeyini etkilediğini; ayrıca bu durumun da seyirci olarak, spora duyulan ilgiyi arttıran bir faktör olduğu tespit edilmiştir [5]. Farklı bir çalışmada seyircileri fanatik sayılabilecek hareketlere yönelten psikolojik ve motivasyonel sebeplerin başında; işsizlik ve ekonomik sorunlar yanı sıra deşarj yolu aranması olduğu; taraftarların takımlarına karşı giderek gerçekleri görmeye karşı isteksiz, arkadaşlarına, hakemlerine, sporcularına ve diğer izleyicilere karşı saygısız, saldırgan hale geldikleri, seyircilerin de günlük hayatlarının dışına çıkarak farklı kimliklerle bu faaliyetlere katıldığı belirtilmiştir [6].

Dünya çapında birçok insanın en önde gelen eğlencesinin rekabetçi sporları izlemek olduğu belirtilmiştir. Yine spor etkinliklerinin izlenmesinin ana nedeninin; maç sonuçlarının yarışma öncesi bilinmemesinin ve müsabaka sırasında hissedilen duyguların değişmesi ve bu duyguların belirlenmesinin zor olmasından kaynaklı olduğu belirtilmiştir [7]. Televizyonlarda yayınlanan yarışma programlarında özellikle seyircilerin daha çok gençlerden oluştuğu görülür. Gençlerin insanlık tarihinin her dönemde en enerjik ve yaratıcı grup olduğu ve belirgin özellikleri arasında tutkularının yoğun olmasının geldiği belirtilmiştir. Gençlik döneminde spor, iletişim kurmayı kolaylaştırdığı, enerjileri doğru yönlendirdiği, kendine güven ve cesaret duygularını geliştirerek tehlikeli durumların ortaya çıkmasını engellediği bildirilmiştir. Ergenlik döneminde etkin spor yapan gençlerin giderek seyirci konuma geldikleri de ifade edilmiştir [8].

Spor taraftarı olma yönünde literatür tarandığında yapılan çalışmaların genellikle saldırganlık üzerine olduğu görülmüştür. Takımla özdeşleşmenin, taraftarın psikolojik olarak bir takımla ilgilenme ya da takımla olan psikolojik bağlantısı olduğu; takımla özdeşleşmenin de taraftarların benlik sunumlarında önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir. Spora katılımın ergenlerin saldırgan davranışları üzerine etkilerinin incelendiği bir çalışmada lisanslı olarak spor yapan ve spor yapmayan öğrenciler arasında bir fark bulunmazken; cinsiyete göre farklılık olduğu görülmüştür [9]. Bir takımla özdeşleşen taraftarların tuttukları takımı kendilerinin bir uzantısı gibi gördükleri ve bu durumun da onların benlik kavramlarının merkezini

oluşturduğunu ve kendilerini rakip taraftarlardan daha iyi insanlar olarak hissettiklerini belirtmiştir. Yapılan çalışmalarda bir spor takımı ya da bir sporcuyla özdeşleşen taraftarların, orta ve düşük derecede özdeşleşmiş taraftarlardan davranışsal, bilişsel ve duygusal yönleriyle farklılaştıkları görülmüştür [4, 10 ve 11]. Bazı çalışmalarda taraftarlık ile müsabaka sonucu arasında ilişki olduğu, hatta müsabakanın kalabalık bir kitle tarafından izlenmesinin, ev sahibi takım taraftarının baskın olan taraf olduklarını hissetmeleri ile ev sahibi takım avantajını etkileyen en önemli etmen olduğu bulunmuştur [12].

Profesyonel spor takımların gelirleri, bilet satışları, yayın hakları, lisans gelirleri ve stadyumla ilişkili diğer gelirleri olmak üzere, 4 temel kaynaktan oluştuğu. Bu kaynaklardan bilet gelirleri, diğer kaynaklara göre önemli bir yer tuttuğu belirtilmiştir. Bu nedenle spor organizasyonları içinde bireylerin spor etkinliğine seyirci olarak katılımını etkileyen faktörlerin belirlenebilmesinin de ayrı bir önem taşıdığı belirtilmiştir [13].

Gelişen futbol pazarında; gelir kaynaklarını artırmak için futbol kulüplerinin taraftarın ilgisini çekecek özelliklere sahip değerler yaratarak daha fazla seyirciye ulaşmaya çalıştıkları; takımla özdeşleşme düzeyinin kulübün varlığını sürdürme ve güçlendirmede önemli etkisi olduğu araştırma sonuçlarından görülmüştür [14]. Yine taraftarların spor etkinliklerine katılım kararlarını etkileyen değişkenlerin neler olduğunun belirlenmesinin ve bu değişkenlerin bireyin taraftarlık düzeyine göre değişip değişmediğinin ortaya konulmasının önemli olduğu da belirtilmiştir [13]. Tüm bu bilgilerden yola çıkılarak bu çalışmada enerjilerinin yoğun olduğu üniversite döneminde olan ve spora daha çok seyirci yani edilgen katılan gençlerin seyirci olma, takımla özdeşleşme durumları ve müsabakalara katılımlarında rol oynayan değişkenlerin belirlenmesine çalışılmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Müsabakalarda gençler farklı yaş grupları içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışma ile kulüplerin genç seyirci kitlesi içerisinde yer alan üniversite öğrencilerinin müsabakaya katılımlarında önemli olan etmenlerin ve takımlarıyla özdeşleşme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Gençlik döneminin en önemli özelliği özdeşleşmenin yaşanmasıdır. Üniversite öğrenimi aşamasında olan gençlerin spora edilgen olarak katıldıkları dönemde, bir takımla özdeşleşme düzeyleri ve bir takıma seyirci olmalarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi sonucunda; seyirci davranışlarının anlaşılması açısından araştırmanın önemli olduğu düşünülmüştür. Seyirci davranışlarının anlaşılması da, seyirci şiddetinin önlenmesi, gençlerin doğru yönlendirilmesi, hatta spor pazarlaması açısından önemli görülmüştür.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Araştırma evreni 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Kocaeli Üniversitesine bağlı Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu, Mimarlık fakültesi, Mühendislik Fakültesinde okuyan ve bir takım tuttuğunu belirten öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem grubu evren içerisinde gönüllülük esasına dayalı olarak tesadüfî yöntemle seçilmiştir. Evreni temsilen Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulundan 27, Mimarlık fakültesinden 30, Mühendislik Fakültesinden 30, Güzel Sanatlar Fakültesinden de 28; toplamda 77 erkek (Yaş:22,06±2,11) ile 38 (Yaş:21,11±2,09) kadın olmak üzere 115 (Yaş Ortalamaları:21,75) öğrenciyi kapsamaktadır.

Bu çalışmada; Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin müsabakalara seyirci olarak katılım kararı ile özdeşleşme düzeylerinin incelenmesi ve bulunan bu değerlerin de cinsiyet, yaş, fakülte, ekonomik düzey, taraftarı olunan takıma desteğe başlama yaşı ve nasıl başladığı gibi

değişkenlere göre bir farklılık gösterip göstermediği sorusuna yanıt aranmıştır. Üniversite öğrencilerinin müsabakaya katılım kararlarını belirlemek amacıyla, Seyirci Katılım Kararı Ölçeği (SKKÖ) kullanılmıştır. Gencer ve Aycan (2008) tarafından geliştirilen ölçek; Fiziksel Çevre (7 Madde), Rakip Takım (3 Madde), Tutulan Takım (4 Madde), Programın Uygunluğu (4 Madde), Maçın cazibesi (3 Madde), Toplumsallaşma Fırsatı (3 Madde) olmak üzere altı alt boyut ve 24 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir.

Araştırmada öğrencilerin takımları ile özdeşleşme düzeylerini belirlemek için, Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği kullanılmıştır. Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği (Sport Spectator Identification Scale) Wann ve Branscombe tarafından geliştirilmiştir. Türkiye için güvenilirlik ve geçerliliği ise Günay ve Tiryaki tarafından yapılmıştır [10]. Ölçek tek boyutlu olup, uç noktaları 1 ile 8 arasında değişen likert tipi formatında 7 maddeden oluşmaktadır. Yanıtlar "1=hiç önemli değil, hiç, hiç hoşlanmam", "8=çok önemli, bütünüyle, çok hoşlanırım" gibi iki zıt ucu göstermekte ve yüksek puanlar özdeşleşmenin fazla olduğuna işaret etmektedir.

Verilerin değerlendirilmesinde; SPSS 21.0 kullanılarak frekans (f), yüzde (%), ortalama ve standart sapma (SS) gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin yanında ve korelasyon analizi ile yapılmıştır. Verilerin manidarlığı 0,05 düzeyinde sınanmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Tablo 1'de alt yaş değişkenine ait alt-üst sınırlar verilmiştir. Tablo 2'de çalışmaya katılan örneklem grubunun sosyo-demografik özellikleri frekans ve yüzdelik dağılımları, Tablo 3'de üniversite öğrencilerinin, takım özdeşleşme ve müsabakaya seyirci olarak katılımı etkileyen alt başlıkların ortalamaları verilmiştir. Tablo 4'de ise Katılımcıların bazı değişkenlere göre takımla özdeşleşme düzeyi ve seyirci katılım kararı ölçeği alt boyutlarına ait korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait yaşların yüzde ve frekans dağılımları
(Table 1. Percentile and frequency distributions of ages of participants)

	Minimum	Maksimum	\bar{X}	ss	Toplam
Yaş	18	27	21,75	2,147	115

Tablo 2'ye bakıldığında yaş değişkenine ait alt-üst sınırlar olarak; alt sınırının 18, üst sınırın ise 27 olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 21,75±2,147 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Örneklem grubu sosyo-demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları
(Table 2. percentile and frequency distribution of social-demographic qualities of sample group)

Değişkenler	Frekans	%	Toplam	
Yaş	18	4	3,5	115
	19	16	13,9	
	20	15	13	
	21	21	18,3	
	22	18	15,7	
	23	19	16,5	
	24	8	7	
	25	7	6,1	
	26	5	4,3	
	27	2	1,7	
Cinsiyet	Kadın	38	33	115
	Erkek	77	67	
Fakülte	Guzel Sanatlar	28	24,3	115
	Mimarlık	30	26,1	
	Mühendis	30	26,1	
	Besyo	27	23,5	
Ekonomik Düzey	1-499	16	13,91	115
	500-1000	61	53,04	
	1001-1500	21	18,26	
	1501+	17	14,78	
Taraftarı Olunan Takıma Desteğe Başlama Yaşı	0-6	57	49,57	115
	6-12	38	33,04	
	12+	20	17,39	
Taraftarı Olunan Takıma Desteğe Nasıl Başladı	Aile	48	41,74	115
	Arkadaş	24	20,87	
	Kendim	36	31,30	
	Diğer	7	6,09	

Tablo 3. Katılımcıların takım özdeşleşme ve müsabakaya seyirci katılım ortalamaları ve standart sapmaları
(Table 3. Mean and Standart deviation of Team Loyalty and attendance to competitions as spectator)

	Özdeşleşme	FÇ ¹	RT ²	TT ³	PU ⁴	MC ⁵	TF ⁶
	4.83	2.57	2.73	2.79	2.46	2.40	2.81
s	1.70	.81	.82	.70	.84	.83	.90

¹ Fiziksel Çevre	² Rakip Takım	³ Tuttuğu Takı
⁴ Program Uygunluğu	⁵ Maçın Cazibesi	⁶ Toplumsallaşma Fırsatı

Tablo 3'e bakıldığında üniversite öğrencilerinin, takımla özdeşleşme ve müsabakaya seyirci olarak katılımı etkileyen alt başlıkların ortalamaları görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların bazı değişkenlere göre takımla özdeşleşme düzeyi ve seyirci katılım kararı ölçeği alt boyutlarına ait korelasyon (Table 4. Correlation scores of relationship between some variables and team loyalty and decision of attendance as spectator of participants)

		Yaş	Cinsiyet	Özdeşleşme	¹ FC	² RT	³ TT	⁴ PU	⁵ MC	⁶ TF
Yaş	Pearson Correlation	1								
	Sig.(2 tailed)									
	N	115								
Cinsiyet	Pearson Correlation	,211	1							
	Sig.(2-tailed)	,024*								
	N	115	115							
Özdeşleşme	Pearson Correlation	-,152	,287	1						
	Sig.(2-tailed)	,106	,002**							
	N	115	115	115						
Fiziksel Çevre (FÇ)	Pearson Correlation	,010	-,174	-,176	1					
	Sig.(2-tailed)	,916	,063	,060						
	N	115	115	115	115					
Rakip Takım (RT)	Pearson Correlation	-,037	-,184	-,266	,192*	1				
	Sig.(2-tailed)	,695	,049*	,004**	,040					
	N	115	115	115	115	115				
Tuttuğu Takım (TT)	Pearson Correlation	-,101	-,241	-,028	,121	,160	1			
	Sig.(2-tailed)	,285	,009**	,763	,196	,087				
	N	115	115	115	115	115	115			
Program Uygunluğu (PU)	Pearson Correlation	,100	-,071	,007	,353	,130	,176	1		
	Sig.(2-tailed)	,289	,450	,939	,000**	,166	,060			
	N	115	115	115	115	115	115	115		
Maçın Cazibesi (MC)	Pearson Correlation	-,101	-,272	-,114	,352	,221	,267	,266	1	
	Sig.(2-tailed)	,285	,003**	,225	,000**	,018*	,004	,004**		
	N	115	115	115	115	115	115	115	115	
Toplumsallaşma Fırsatı (TF)	Pearson Correlation	,162	,092	-,083	,368	-,060	-,007	,188	,317	1
	Sig.(2-tailed)	,083	,326	,376	,000**	,527	,940	,045*	,001**	
	N	115	115	115	115	115	115	115	115	115

¹Fiziksel Çevre

²Rakip Takım

³Tuttuğu Takım

⁴Program Uygunluğu

⁵Maçın Cazibesi

⁶Toplumsallaşma Fırsatı

**p<0.01

*p<0.05

Tablo.4 incelendiğinde, katılımcıların özdeşleşme düzeyleri ile Seyirci Katılım Kararı Ölçeği'nde yer alan Fiziksel Çevre, Taraftarı Olunan Takım, Programın Uygunluğu, Müsabakanın Cazibesi ve Toplumsallaşma Fırsatı alt boyutlarında anlamlı bir ilişki bulunamazken, Rakip Takım(-0.266) alt boyutunda negatif korelasyon bulunmuştur. Cinsiyet ile Takım Özdeşleşme Düzeyi ve Seyirci Katılım Kararı Ölçeği'nde yer alan alt boyutlar incelendiğinde; Özdeşleşme (-0.287) ile pozitif yönde, Rakip Takım (-0.184), Taraftarı Olunan Takım (-0.241), Maçın Cazibesi (-0.272) arasında da negatif yönde anlamlı korelasyon tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin yaş, fakülte, ekonomik düzey, desteğe başlama yaşı, desteğe nasıl başladığı ile özdeşleşme düzeyleri ve müsabakaya katılım kararları arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Çalışma sonucunda üniversite öğrencileri arasında katılım kararları üzerinde etkili olan bileşenler önem sırasına göre; Tuttuğu Takım (TT), Toplumsallaşma Fırsatı (TF), Rakip Takım (RT), Fiziksel Çevre (FÇ), Program Uygunluğu (PU), Maçın Cazibesi (MC) olarak belirlenmiştir. Bu bileşenler daha önce yapılan araştırmalarla benzerlik gösterse de farklılıklar ile karşılaşılmıştır. Bu farklılıkları inceleyecek olursak; ilk iki bileşen (Tuttuğum Takım ve Toplumsallaşma Fırsatı) diğer çalışmalarda olduğu gibi benzerlik göstermiş fakat üniversite öğrencileri arasında 3. sırayı Rakip Takım almıştır. Aynı çalışmada "Rakip Takım"ın son sırayı aldığı görülmektedir [14].

Hall ve arkadaşları, önemli spor müsabakalarına katılımı belirleyen öngörücüleri bulmak için yaptıkları çalışma sonucunda, takım ile kurulan duygusal bağ, sosyalleşme, tesisdeki imkanlar (yeme-içme, park vb.) önemli olmasının yanında alternatif eğlencelerinde olmasının müsabakaya katılımı etkilediğini tespit etmişler [15]. Hanselmann ve arkadaşlarının üniversite öğrencilerinin, üniversite takımının müsabakalara katılımını etkileyen motivasyonel faktörleri tespit etmeye çalışmışlar ve bu çalışmanın sonucunda; sosyalleşmenin en yüksek alt başlık oluşturduğunu ortaya koymuşlar. Sosyalleşmeyi takip eden diğer alt başlıklar ise sırasıyla müsabakanın kalitesi, tutulan takımın performansı ve müsabakada yer alan bir arkadaşını görmek yada desteklemek olduğunu belirtmişlerdir [16]. Bu veriler bizim uyguladığımız çalışma ile de örtüşmektedir. Fallahi ve Arkadaşlarının, İran'da seyircilerin müsabakaya katılımını etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmanın sonucunda, maddi sebepler (bilet fiyatları, ulaşım) ile imkanlarının (çevre, tesis temizliği, tesis konforu, yiyecek ve içecekler) en önemli faktörler olarak bulmuşlardır. 21 yaş altı seyircilerin diğer yaş gruplarına göre müsabakaya daha çok önem verdiklerini ortaya koymuşlardır [17]. Wakefield ve Sloan, takım ile özdeşleşmenin müsabakaya katılımı etkilediğini, stadyum tasarımı ve imkanlarının seyirciyi tesiste kalmaya bundan dolayı da müsabakaya katılımı doğrudan etkilediğini belirtmişlerdir [18].

Bu çalışmanın sonucunda, "Toplumsallaşma Fırsatı" bileşeni, üniversite öğrencilerinin müsabakalara katılım kararını etkileyen en önemli faktör olduğu bulunmuştur ($\bar{X}=2.79$). Filiz'in yaptığı çalışmada spor yapmanın, spora katılımın sosyal bütünlüştürücü bir özelliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur [19]. [Spor yapmak gibi spor müsabakalarına katılımın da bireylerin toplumsallaşma fırsatı olarak görüldüğü sonucuna varılabilir.

Bu çalışmamızda "Tuttuğum Takım" bileşeni, üniversite öğrencilerinin profesyonel müsabakalara seyirci olarak katılım kararını etkileyen en etkili faktörden biri olarak tespit edilmiştir (=2.79). Yapılan çalışmalarda seyircilerin takımlarına destek olmak amaçlı müsabakayı izlemeye gittikleri [20]; Bu bilgilerle değerlendirilecek olunursa seyircilerin taraftarı oldukları takıma olan bağlılıklarından kaynaklandığı düşünülebilir. Saldırganlık üzerine yapılan bir başka çalışmada, seyircilerin tuttuğu takımın aldığı mağlubiyetten büyük ölçüde etkilenmelerine rağmen sakin ve uyumlu bir kişiliğe sahip oldukları, hakem hatalarına karşı kararları saygıyla karşıladıkları sonucu bulunmuştur [21]. Yaptığımız çalışmada, "Rakip Takım" bileşeni, yapılan çalışmada 3. bileşen olmuştur ($\bar{X}=2.73$). Seyircilerin rakip futbolcuların tavırları ve medyanın yayınlarından, müsabaka sırasında ise hakemler ve rakip seyircinin olumsuz davranışlarından şiddete yönelebileceği sonucuna varılmıştır [21].

Spor faaliyetlerinin fiziksel ve sosyal çevresinin seyircilerin algılarını olumlu yönde etkilediği ve spora seyirci olarak katılım kararları üzerinde oldukça önemli rol oynadığı belirtmiştir. Yaptığımız

bu çalışmada "Fiziksel Çevre" bileşeni, üniversite öğrencileri arasında 4. sırayı almıştır.

Ayçan ve Arkadaşlarının yaptıkları çalışma sonucunda Takım Özdeşleşme Düzeyleri ile Fiziksel Çevre, Programın Uygunluğu ve Müsabakanın cazibesi alt başlıkları arasında negatif bir ilişki bulunmuştur [1]. Takım Özdeşleşme Düzeyi ile Seyirci Katılım Kararı Ölçeğinin alt boyutlarından olan "Rakip Takım" ile negatif yönde bir korelasyon tespit edilmiştir. Türkiye'de fanatik bireylerin çok olması rekabete heyecan katarak rakip takımı kendi takımı ile özdeşleşmesini etkilemiş olduğu öne sürülebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Sonuç olarak; Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin takım özdeşleşme düzeyi ile spora seyirci olarak katılım kararını etkileyen "Rakip Takım" arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ile takım özdeşleşme düzeyi arasında pozitif yönde, Rakip Takım, Taraftarı Olunan Takım, Maçın Cazibesi arasında da negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Yaptığımız çalışmada görülüyor ki; Üniversite öğrencileri müsabakaları birer toplumsallaşma fırsatı olarak görmektedir. Üniversite öğrencileri arasında "Taraftarı olunan Takımın" yüksek bir alt basamak olarak belirlenmesi takımları ile yeterince özdeşleştiklerinden olmuş olabileceği öne sürülebilir. Daha sonra gelen "Rakip Takım" alt bileşeni ise, güzel bir maç izleme, yıldız oyuncuların oluştuğu takımları görebilme fırsatı olarak değerlendirilebilir. Fiziksel çevrenin alt sırada yer almasının sebepleri arasında, üniversite öğrencilerinin ekonomik özgürlüklerini henüz kazanmamış olmalarından dolayı, otopark, yiyecek-içecek gibi yerlere henüz önem vermediklerinden kaynaklı olabileceği düşünülmüştür.

Öneri olarak buna benzer çalışmaların farklı üniversite öğrencileriyle yapılarak takımla özdeşleşmenin kişilik özellikleriyle ilişkisi ve daha detaylı bir sosyo-demografik profille ilgisine bakılabilir. Özellikle taraftar olmada etki eden detaylı faktörlerin ortaya konmasının seyirci şiddetinin önlenmesinde ipuçları sağlayacağı düşünülmüş ve konu ile ilgili daha ayrıntılı bir çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Ayçan, A., Polat, E. ve Uçan, Y., (2009). Takım Özdeşleşme Düzeyi ile Profesyonel Futbol Müsabakalarına Seyirci Olarak Katılım Kararını Etkileyen Değişkenler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, c:7, s:4, ss:169-174
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/1533/16842.pdf/> (01.02.2014 tarihinde erişildi).
2. Çağlayan, H.S. ve Fişekçioğlu, İ.B., (2004), Futbol Seyircisini Şiddete Yönelten Faktörler. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, c:12, ss:127-142
http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/DERG%C4%B012F.pdf (10.01.2014 tarihinde erişildi).
3. Öğüt, E.G., (2010). Futbolun Dayanılmaz Çekiciliği, Büyülenen Taraftar Portresi, Fanatizm Ve Beşiktaş. Milli Folklor, c:22, s:85, ss:173-182
4. Wann, D.L. and Branscombe, N.R., (1995). Influence of Identification With a Sports Team on Objective Knowledge and Subjective Beliefs. International Journal of Sport Psychology, s:26, ss:551-567

5. Arıkan, A.N. ve Göktaş, Z., (2003). Farklı Branşlardaki Spor Seyircilerinin Sporculuk Durumlarına İlişkin Özellikleri. Spor Yönetimi ve Ekonomisi Sempozyumu, 5-6 Aralık 2003, Ankara
6. Arslan, C., Bingölbalı, A. ve Ramazanoğlu, F., (2003). Futbol Seyircisini Fanatik Olmaya Yönelten Motivasyonel Ve Psikolojik Etmenler. Spor Araştırmaları Dergisi, c:7, s:2, ss:121-137
7. Yusof, A. and See, L.H., (2008). Sportscape Features and Team Quality: Implications On Spectator's Satisfaction and Future Attendance. The Journal of Global Business Management, c:4, s:2, ss:76-82 (<http://www.jgbm.org/page/10%20Aminuddin%20Yusof.pdf> (14.01.2014 tarihinde erişildi)).
8. Kuter Öztürk, F., (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Ankara: Bağırğan Yayımevi, s:65-67
9. Kabak, F., (2009). Ergenlerde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
10. Walker, M. and Kent, A., (2009). Do Fans Care Assessing the Influence of Corporate Social Responsibility on Consumer Attitudes in The Sport Industry. Journal of Sport Management, c:23, s:6, ss:743-769
11. Günay, N. ve Tiryaki, Ş., (2003). Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. Hacettepe Journal of Sport Sciences, c:14, s:1, ss:14-26
<http://www.sbd.hacettepe.edu.tr/index.php?pid=2025&aid=62> (02.02.2014 tarihinde erişildi)
12. Pollard, R., (2008). Home Advantage In Football: A Current Review Of An Unsolved Puzzle. The Open Sports Sciences Journal, s:1, ss:12-14
<http://www.benthamscience.com/open/tossj/articles/V001/12TOSSJ.pdf> (03.02.2014 tarihinde erişildi).
13. Gençer, R.T., Kiremitci, O. ve Boyacıoğlu, H., (2009). Seyirci Katılım Kararı Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi. E-Journal of New World Sciences Academy, NWSA (www.newwsa.com), c:4, s:4, ss:341-348.
14. Gençer, R.T. ve Aycan, A., (2008). Seyircilerin Profesyonel Futbol Müsabakalarına Katılım Kararını Etkileyen Değişkenler Üzerine Bir İnceleme. Ege Akademik Bakış, c:8, s:2, ss:771-7781
15. Hall, J., O'Mahony, B. and Julian, V. (2009), A Model Of Predictors Of Attendance At Major Sporting Events. Australian and New Zealand Marketing Academy Conference
16. Hanselman, D.R., Lubker, J.R. and Barlett, M.L., (2013). Motivational Factors For Student Collegiate Game Attendance: A Consumer Market Analysis. ORN Journal of Physical Education, c:1, s:1, ss:1-24
<http://www.openresearchnetwork.org/modules/ORNJPESM/pdf/Motivational-Factors-For-Student-Collegiate-Game-Attendance-A-Consumer-Market-Analysis.pdf> (01.02.2013 tarihinde erişildi).
17. Fallahi, A., Asadi, H. and Khabiri, M., (2011). The Comparison of The Importance of the Factors Affectin Spectators' Attendance in Football Matches in Iranian Professional League Within Age Groups. World Journal of Sport Sciences, c:4, s:2, ss:159-165
[http://www.idosi.org/wjss/4\(2\)11/11.pdf](http://www.idosi.org/wjss/4(2)11/11.pdf) (02.01.2013 tarihinde erişildi).
18. Wakefield, K.L. and Sloan, H.J., (1995). The Effects of Team Loyalty and Selected Stadium Factors on Spectator Attendance. Journal of Sport Management, s:9, ss:153-172
19. Filiz, Z. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Spora Katılımın Değerlendirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve

-
- Spor Bilimleri Dergisi, c:4, s:3, ss:192-203
<http://dergi.nigde.edu.tr/index.php/besyodergi/article/view/214/0>
(02.03.2014 tarihinde erişildi).
20. Yıldız, M., Fişekçioğlu, İ.B., Çağlayan, H.S., Tekin, M., Şirin, E.F. ve Akyüz, M., (2007). Futbol Seyircisinin Sosyo-Ekonomik Yapısının Şiddete Etkisi (Karamanspor Örneği). Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, c:9, s:2, ss:145-158
<https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/130857-20120331172148-145-158.pdf> (02.01.2013 tarihinde erişildi).
21. Özen, H., Eygü, H. ve Kabakuş, A.K., (2013). Üniversite Öğrencilerinin Sporda Şiddet ve Saldırganlık Algıları. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, s:7, ss:324-342
<http://sbedergi.gumushane.edu.tr/belgeler/sbe-cilt4-sayi7/sbecilt4sayi7.pdf> (02.01.2014 tarihinde erişildi).